

Kwetsbaarheid en armoede

4 soorten kapitaal

Ongelijke verdeling van kapitaal leidt tot ongelijke kansen

Het kapitaal van je leerlingen versterken

Het aantal kinderen in armoede is in het rijke Vlaanderen verontrustend hoog. Kennis van de leefwereld van een gezin dat in armoede leeft, is echter niet evident voor wie de armoede niet van binnen uit kent. De kloof tussen die verschillende leefwerelden en de verschillende referentiekaders is groot. Het is belangrijk dat je je voldoende bewust wordt van de achtergronden van armoede. We omschrijven armoede als een ongelijke verdeling van kapitaal in de samenleving.

Het resultaat van het complexe samenspel van een ongelijke verdeling van vier soorten kapitaal noemen we kansarmoede. Die ongelijkheid leidt tot ongelijke behandeling, achterstelling, statusverschillen en discriminatie. Het hypothekeert de kansen en het leren van je leerlingen als je er als school geen oog voor hebt. De vier vormen van kapitaal staan met elkaar in relatie en maken van armoede en kansarmoede een groeiend multidimensionaal en sociaal fenomeen. Kansarmoede zien we op de eerste plaats niet als het resultaat van een individueel falen of talent, maar als het resultaat van een structureel probleem met een maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Het oplossen en bestrijden van armoede en kansongelijkheid betekent inzetten op het verhogen van de vier soorten kapitaal tegelijk.

Dat vraagt een kwalitatief en doelgericht beleid van samenwerking op school.

Werken aan gelijke onderwijskansen en zorg betekent dat je tegelijk inzet op het vergroten van de vier soorten kapitaal.

MATERIEEL KAPITAAL

- GELD
- huisvesting, comfort, schoolkosten

- financiële zorgen en schulden
- slechte huisvesting en woonomgeving
- ontbreken van comfort
- voortdurende materiële schaarste

- maak strategische keuzes voor minimale schoolkosten
- garandeer de dialoog tussen school en ouders
- bewaak het evenwicht sociaal en financieel gezonde school
- communiceer transparant over het kostenbeleid

MENSELIJK KAPITAAL

- GEZONDHEID: lichamelijk en psychologisch
- voeding, gezondheidszorg, ongezonde gewoonten

- ongezonde levensgewoonten, eenzijdige voeding
- stress, psychologische en emotionele zorgen

- versterk de executieve functies van de leerlingen
- voer een gezondheidsbeleid (lichamelijk en psychologisch)

SOCIAAL KAPITAAL

- NETWERKEN EN SOCIALE STATUS
- huisvesting, comfort, schoolkosten

- minder efficiënt en klein sociaal netwerk
- sociale uitsluiting en segregatie
- falende binding leidt tot sociale kwetsbaarheid

- werk aan welbevinden en het zelfvertrouwen
- verhoog status via actieve en sociale werkvormen
- hoge verwachtingen lokken betere resultaten uit

CULTUREEL KAPITAAL

- KENNIS, INZICHT, VAARDIGHEDEN en ATTITUDES van OUDERS
- Taal, cognitieve stimulering, gezinscultuur, zelfbeeld

- laag opleidingsniveau van de ouders
- thuistaal en meertaligheid
- weinig cultuurgoederen en stimulering

- verhoog de taalvaardigheid door taalgericht onderwijs
- begeleid sterk de onderwijsloopbaan
- betrek alle ouders

INSTRUMENTEN/BRONNEN

Stap 1: Informeer en sensibiliseer je team met behulp van de vijf hefboomen:

- hefboom 1: ik erken en herken armoede /perspectiefwissel
- hefboom 2: ik ga in dialoog
- hefboom 3: ik zorg voor kwalitatieve interactie
- hefboom 4 ik waardeer diversiteit
- hefboom 5: ik neem mijn maatschappelijke verantwoordelijkheid

Stap 2: Richt een stuurgroep armoede op.

Stap 3: Licht het armoedebeleid van je school door.

Stap 4: Werk concrete actiepunten uit om de kosten te verminderen.

Stap 5: Communiceer over de schoolkosten, betrek de ouders en evalueer.

- [Actieplan kostenbeheersing](#)
- Checklist kosten schoolboeken
- Checklist armoede
- [Armoede op school: Een leidraad voor een kostenbeheersend en kostenbewust schoolbeleid](#)
- [PRO.-pagina Gelijke onderwijskansen](#)

